

Vzestup a pád analýzy sociálních sítí (v antropologii)

laco.tousek@gmail.com

KSA FF ZČU

There is little doubt that social network analysis (SNA) has firmly established itself as a major research area across a variety of discipline.

Borgatti a kol. 2014: 1

SNA a antropologie (výběr)

- 1954, John Barnes: *Class and Committees in a Norwegian Island Parish*
 - Tradičně připisováno první použití konceptu sociální sítě v analytické podobě
- 1955, Elizabeth Bott: *Urban Families: Conjugal Roles and Social Networks*
 - Koncept hustoty při výzkumu genderových rolích
- 1969, Clyde Mitchell (ed.): *Social Networks in Urban Situations*
 - Formulování základních konceptů a postupů SNA
- 1974, Jeremy Boissevain *Friends of Friends: Networks, Manipulators and Coalitions*
 - Koncepty brokerství a patronství
- 1978, první číslo *Social Networks* spolueditované Mitchellem s texty několika antropologů
- Od 80. let stagnace...

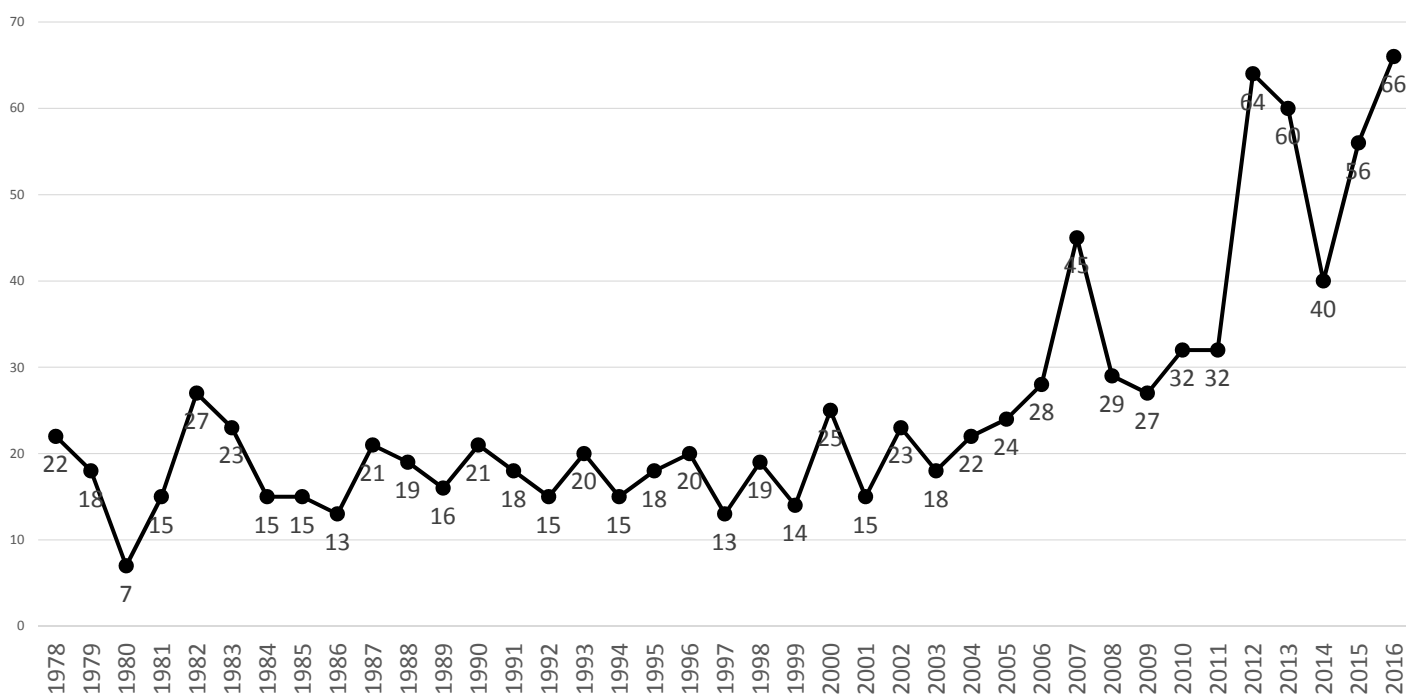
„The Rise of Network Thinking in Anthropology“

- Wolfe (1979) jmenuje čtyři rámcové důvody pro zájem antropologie o SNA:
 1. Trendy v oblasti metodologie a teorie
 2. Etnografickou zkušenost
 3. Využití matematických postupů
 4. Elektronické zpracování dat

Časopis Social Networks

- Od 1978 do 2016 bylo publikováno 990 článků od 1303 autorů (včetně spoluautorů)
- Impakt faktor
 - Scopus
 - 4. místo v antropologii
 - 4. místo v sociálních vědách
 - WoS (5 letý impakt)
 - 4. místo v antropologii
 - 5. místo v sociologii
 - Na první (scientometrický) pohled časopis s vlivnými texty v antropologii, potažmo sociálních vědách. Ale...

Počet článků v SN od 1978 do 2016 (n = 990)

Autoři v SN s 10 a více články (i spoluautorství)

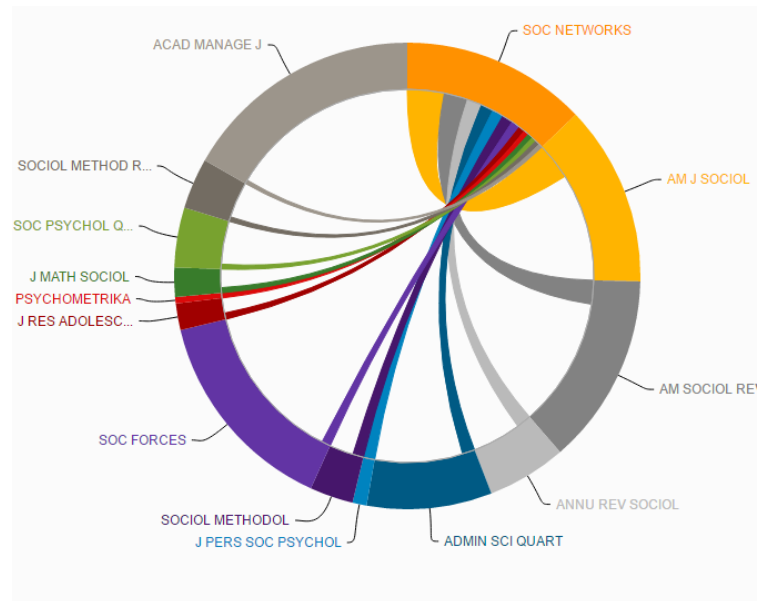
Autor	Článků	Obor	Autor	Článků	Obor
Doreian, P.	32	Sociolog	Friedkin, N.	13	Sociolog
Everett, M.	32	Matematik, sociolog	Faust, K.	12	Sociolog
Borgatti, S.	28	Matematik, sociolog,	Johnsen, E.	12	Matematik, sociolog
Burt, R.	21	Sociolog	<i>Boyd, J.</i>	<i>11</i>	<i>Antropolog</i>
Robins, G.	20	Matematik, sociolog	Ferligoj, A.	11	Matematik, sociolog
Pattison, P.	19	Psycholog	Valente, T.	11	Matematik, komunikace
Snijders, T.	19	Matematik, sociolog	Wang, P.	11	Computer Science
Freeman, L.	16	Matematik, sociolog	Butts, C.	10	Sociolog
Bonacich, P.	15	Sociolog	Marsden, P.	10	Sociolog
<i>Bernard, R.</i>	<i>14</i>	<i>Antropolog</i>	Skvoretz, J.	10	Matematik, sociolog
Killworth, P.	14	Oceanograf, matematik	Wellman, B.	10	Sociolog

Nejcitovanější texty, resp. jejich autoři

- Dle WoS jsou od 1978 do 2016 nejcitovanější texty od autorů:
 - Freeman, Borgatti, Newman, Adamic, Adar, Snijders, Everett, Robins, Pattison, Karckhardt, Seidman...
 - Nejcitovanější texty jsou ty, které matematicky formulovali koncepty měření
 - Z první desítky není nikdo antropolog
 - Pokud pomineme Borgattiho...
 - Ještě v 90. letech mezi první desítkou byl Russell Bernard (texty o *recall bias*)
- V letech 2015 až 2016 ze 122 textů celkem pouze jeden článek publikoval antropolog (výsledky dotazníkového šetření)

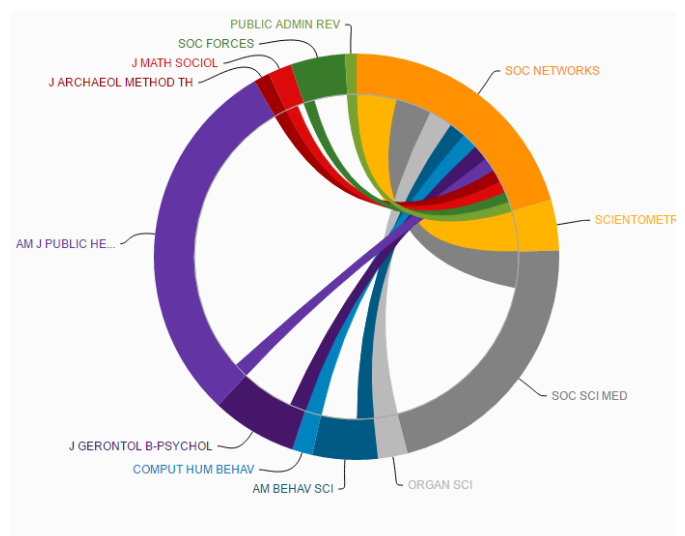
Citované časopisy (*outdegree*)

- Za posledních 10 let byl dle WoS v SN z impaktovaných „antropologických“ časopisů nejvíce citován *American Anthropologist*
 - Celkově na 43. místě, úhrnem 8 x
- Ve vztahu k sociologii jsou v SN citovány oborové časopisy relativně často...

Citující časopisy (*indegree*)

- Dle WoS za posledních 10 let žádný oborový „antropologický“ impaktovaný časopis SN necitoval
- V sociologii je patrné nízké indegree
 - Např. v *American Sociological Review* za posledních 10 let celkem 10 odkazů na SN, 51. místo
 - *American Journal of Sociology* celkem 8 x, 80. místo
- Převládají specificky zaměřené časopisy jako *Scientometrics*, *Organization Science*, *American Journal of Public Health*, *Social Science & Medicine*...

At present it seems that no alternative to data collecting based upon participant observation has been devised [...]. In general the use of questionnaires to collect information in relation to social networks on a large scale seems to have been only partially successful.

Mitchell 1974: 295

Texty publikované v SN 2015 až 2016

- Celkem 122 článků z toho:
 - 31 analytický textů
 - 91 empirických textů
 - 69 sekundární data
 - **22 primární data**
 - 1 x smíšené metody
 - 21 x dotazník, z toho aplikace
 - 10 x CAWI, 3 x CASI, 7 x PAPI, 2 x neurčeno
 - Technika vytváření relačních dat
 - 8 x generátor jmen, 8 x roster, 5 x experiment, 1 x poziční generátor

První autor	Rok	Technika	Aplikace	Relační data	Sampling	Populace
An, W.	2015	Dotazník	?	Generátor jmen	Samovýběr	Studenti
Boda, Z.	2015	Dotazník	PAPI	Roster	Stratifikovaný, nezdůvodněno	Studenti
Brailly, J.	2016	Dotazník	CAWI	Roster	Nevýběrové šetření	Firmy
Brashears, M.	2015	Dotazník	CASI	Experiment	Samovýběr	Studenti
Brashears, M.	2016	Dotazník	CASI	Experiment	Samovýběr	Studenti
Brashears, M.	2016	Dotazník	CASI	Experiment	Samovýběr	Studenti
Brennecke, J.	2016	Dotazník	CAWI	Roster	Nevýběrové šetření	Zaměstnanci
Caudell, M.	2015	Dotazník	PAPI	Generátor jmen	Není uveden	?
Fransen, K.	2015	Dotazník	?	Roster	Stratifikovaný, bez zdůvodnění	Sportovní týmy
Herz, A.	2015	Dotazník	CAWI	Generátor jmen	Snowball, samovýběr	Imigrants
Hsieh, Y.	2015	Dotazník	CAWI	Experiment	Samovýběr	Studenti
Chen, W.	2015	Dotazník	PAPI	Poziční generátor	Náhodný, nejasná opora	?
Ishiguro, I.	2016	Dotazník	CAWI	Generátor jmen	Samovýběr	?
Marineau, J.	2016	Dotazník	CAWI	Roster	Nevýběrové šetření, nezdůvodněno	Zaměstnanci
Neal, J.	2016	Dotazník	PAPI	Roster	Nevýběrové šetření, nezdůvodněno	Studenti
O'Connor, K.	2015	Dotazník	CAWI	Experiment	Neurčeno	Studenti
Rambaran, A.	2015	Dotazník	PAPI	Roster	Nevýběrové šetření, nezdůvodněno	Studenti
Shen, C.	2015	Dotazník	CAWI	Generátor jmen	Samovýběr	Uživatelé serveru
Small, M.	2015	Smíšená	PAPI	Generátor jmen	Nevýběrové šetření, nezdůvodněno	Studenti
Windzio, M.	2015	Dotazník	PAPI	Generátor jmen	Samovýběr	Studenti
Yap, J.	2015	Dotazník	CAWI	Generátor jmen	Samovýběr	Studenti
Zappa, P.	2016	Dotazník	CAWI	Roster	Nevýběrové šetření, nezdůvodněno	Zaměstnanci

Problémy SNA

- BORGATTI, Stephen P., Daniel J. BRASS a Daniel S. HALGIN: *Social Network Research: Confusions, Criticisms, and Controversies.*
 1. All description, no theory
 2. Just methods and measures
 3. All structure, no content
 4. All structure, no agency
 5. All static, no change
 6. All networks, no context

...a lze dodat

 7. Techniky vytváření dat a jejich (externí, ekologická) validita

Abstracted empiricism. [I]n abstracted empiricism, the methods detach from reality, method becomes methodology, and the method becomes absorbed in itself. [A]bstracted empiricism is the stark opposite of the sociological imagination. [...] If the sociological imagination seeks a humanistic methodology, abstracted empiricism sets its sights on a positivistic science of society, where quantitative method is the ideal and statistical methodology, the centrepiece of scholarly endeavour, and where the short article or research report begins to replace the discursive book as the ideal of scholarship.

Young 2001: 6

Př.1 : An,m 2015

- *Health surveillance through social networks*
- Vzorek cca 4000 studentů na základě samovýběru z šesti středních škol (nezdůvodněno)
- Výsledky:
 - Někteří respondenti uvedli, že nekouří, ale ostatní je jako kuřáky jmenovali
 - Přátelé jsou mezi sebou úspěšnější v určení toho, zda někdo z nich kouří, nebo ne
 - Úspěšnější v určování toho, zda někdo kouří, jsou kuřáci
 - Cigarety se mezi sebou vyměňují kuřáci
 - Cigarety se mezi sebou vyměňují spíše ti, co spolu kamarádí

Př.2: Rambaran a kol., 2015

- *The development of adolescents' friendships and antipathies: A longitudinal multivariate network test of balance theory*
- Tří letý longitudální výzkum na vzorku 480 studentů, nevýběrové šetření
- Výsledky:
 - Sympatie mezi sebou více prokazují spolužáci stejné etnicity a genderu
 - Spolužáci, co spolu kamarádí se mezi sebou více shodují v hodnocení ne/sympatičnosti ostatních spolužáků než ti, co spolu nekamarádí
 - Též se shodnou v hodnocení nesympatičnosti kamarádů těch, se kterými nekamarádí

A central question is that of whether one seeks to measure actually existing social relations, or social relations as perceived by actors involved in them, sometimes called "cognitive" networks.

Marsden 1990:437

Př. 3. Toušek, 2009

- *Problematika vytváření relačních dat: příklad analýzy sociálních sítí bezdomovců*
 - N=23, snowball
 - Semistrukturované interview a tří násobný generátor jmen
- Výsledek:
 - Hypotetické sítě postrádající ekologickou validitu
 - Respondenti jmenovali členy rodiny, se kterými se nestýkají
 - Respondenti nejmenovali osoby, které jsou jim zdrojem ekonomické a sociální podpory, se kterými se pravidelně vídají

Závěr: Důvody neuplatnění SNA (v antropologii)

1. Silná matematizace přístupu
 2. Obtížené vytváření relačních dat a jejich nízká validita
 3. Rigidní strukturalismus pomíjející jednání
 4. Statičnost
 5. Absence kontextu
- Důsledkem je abstraktní empiricismus s minimem sociologické imaginace